

Autorka předkládá práci věnující se dvěma skupinám strávníků. Zajímá ji, jak se v závislosti na změně stravování mění i kvalita života informantů ve věku cca 20-30 let a zda u nich dochází k proměně hodnot. Práce je logicky strukturována a můžeme na ní ocenit rozsáhlou komparaci obou zkoumaných skupin – autorka srovnává osobní proměnu jejich členů, přístup obou skupin k ekologii, souvislost stravy a konceptu čistoty a otázku společenského a mocenského postavení obou skupin v běžně se stravující společnosti. Toto srovnání doplňuje i dvěma podrobnějšími případovými studii informantek.

Autorka v průběhu tří let hovořila s velkým počtem 157 informantů, které kontaktovala osobně i skrze internetová fóra. Internetové skupiny na s. 16 dokonce charakterizuje jako nejcennější zdroj svého poznání, moje otázka tedy zní, proč tomu tak bylo – většinou se z přímých kontaktů dá odvodit a odpozorovat mnohem více, než z online setkání, zejména, co se hodnotové orientace týče. Není také jasné, jakou měrou jsou mezi informanty zastoupeny internetové a face-to-face kontakty. Autorka se delší dobu sama vegansky a raw stravovala, řada rozhovorů je tedy vedených z pozice insiderky.

Co se práce s teorií týče, ne vždy jsou teoretické koncepty propojeny s interpretací nebo vhodně užity – například v kapitole o čistotě je v úvodu citován koncept „dobrého občanství“ Mary Douglas, který se pak již nerozvádí. V závěru této kapitoly (s. 42) se tvrdí, že raw strávníci a vegani pojmají čistotu odlišně, avšak myslím, že v obou případech je možné vidět i shodné rysy - požití nevhodné stravy (vegani) i detoxikace (raw) se u obou skupin týká těla „zevnitř.“ Autorka dále užívá Foucaultova konceptu nadmoci k interpretaci zkušenosti veganů s diskriminací a Bourdieuho konceptu habitus k interpretaci zkušenosti raw strávníků. Raw strávníci nezažívají diskriminaci, proto je pro ně podle autorky vhodný koncept habitus: „Moc jako strukturální nástroj, v němž hraje roli habitus Pierra Bourdieuho., který tkví v naučené smířlivosti, definuje přístup ke vztahům a mocenské rozložení u raw strávníků, protože moc není uplatňována nepříjemně, jen pouze popisuje a hodnotí“ (nepříliš srozumitelná věta ze s. 46). Koncept habitus se však nemusí užívat jen v příjemných situacích „malého konfliktu“, dal by se využít i k interpretaci veganské zkušenosti - veganský habitus je tak robustní a odlišný, že vzbuzuje odsudek „všežravců“.

Citace informantů někdy autorka ponechává neinterpretované nebo pouze shrnuje, co již v citacích zaznělo. Nebyl by i samotný narativ informantů, kteří hovoří o velkých i „banálnějších“ („lifestylových“) změnách v jejich životech, hoděn prozkoumání jako určitý žánr výpovědi o osobní proměně? Možná by to mohlo přispět k větší hloubce interpretací.

Autorce se každopádně povedlo vystihnout několik signifikantních rozdílů mezi danými skupinami strávníků, které spočívají ve větší semknutosti veganské komunity, která musí čelit i větší společenské diskriminaci, což snižuje její kvalitu života. Raw strávníci jsou naopak díky popularizaci své stravy jako zdravé a dietní lépe přijímáni. U velké části informantů obou skupin došlo rovněž k nárůstu kvality života v oblasti zdraví a hodnotové změně směrem k větší pozornosti partnerství a rodině.

Práce není příliš srozumitelně napsána, téměř na každé straně se vyskytují nevhodně formulované věty, někdy i překlady a gramatické chyby. Např. na s. 16 „Výzkum se dále pojal zabývat atributy životního prostředí, které se pojí s ekologickými otázkami společnosti, ke kterým mají informanté osobně velmi blízko.“ Na s. 50 se dvakrát opakuje stejná výzkumná otázka. Cituje se vhodně, jen na s. 37 je možná opomínuta druhotná citace Erbana.

Celkově hodnotím práci jako poctivou, jasně strukturovanou, s velkým objemem zpracovaných dat, avšak ne vždy jazykově a interpretačně dotaženou a propojenou s literaturou. Navrhuji velmi dobře mínus neboli D.

V Praze, dne 8. 5. 2018,

Hana Synková

